

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică“ se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina“, „Ardeleana“, „Auraria“, „Berzovia“, „Bihoreana“, „Bistrițana“, „Bocșana“, „Brădetul“, „Cassa de păstrare“ Miercurea, „Cassa de păstrare“ Seliște, „Chioreana“, „Cordiana“, „Corvineana“, „Crișana“, „Detunata“, „Doina“, „Economul“, „Făgețana“, „Fortuna“, „Furnica“, „Hațegana“, „Hondoleana“, „Hunedoara“, „Iulia“, „Lipovana“, „Lugoșana“, „Luceafărul“, „Mielul“, „Munteana“, „Mureșana“, „Mureșanul“, „Nădlăcana“, „Nera“, „Olteana“, „Oraviceana“, „Patria“, „Plugarul“, „Racoțana“, „Sătmăreana“, „Sebeșana“, „Selăgeana“, „Sentinela“, „Silvania“, „Someșana“, „Steaua“, „Timișana“, „Ulpiana“, „Victoria“, „Vlădeasa“ și „Zlăgnea“.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—.

DIRECTOR:
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul III.

Sibiu, 19 Octombrie 1901.

Nr. 41.

Proces verbal.

Conferința II a Directorilor Băncilor Române,

ținută în Sibiu la 20 Septembrie 1901.

Președinte:
Parteniu Cosma.

Notar:
Dr. C. Diaconovich.

Prezenți:

I. Reprezentanți ai băncilor asociate:

1. p. „Albina“ în Sibiu: Parteniu Cosma. ✓
2. „Ardeleana“ „Orăștie: Dr. Aurel Vlad. ✓
3. „Bihoreana“ „Orade: Dr. Coriolan Pap. ✓
4. „Bistrițana“ „Bistrița: Mih. Mihăilaș.
5. „Bocșana“ „Bocșa m.: Dr. Aurel Oprea.
6. „Brădetul“ „Orlat: Dr. George Prunaș.
7. „Cassa de p.“ „Miercurea: Aureliu Barcianu.
8. „ „ „ „ Seliște: D. Vulcu și C. Hertă.
9. „Chioreana“ „Șomcuta: Vas. C. Osvadă. ✓
10. „Cordiana“ „Fofeldea: Iosif Lissai.
11. „Corvineana“ „Hunedoara: George Oprea.
12. „Crișana“ „Brad: Vas. Dămian. ✓
13. „Doina“ „Câmpeni: Vas. Chirtop.
14. „Economul“ „Cluj: Bas. Podoaba. ✓
15. „Făgețana“ „Făget: Seb. Olariu.
16. „Furnica“ „Făgăraș: I. Dejenar și I. Macaveiu.
17. „Hațegana“ „Hațeg: Ion Munteanu.
18. „Hondoleana“ „Hondol: Petru Mițuțiu.
19. „Hunedoara“ „Deva: Alex. Moldovan.
20. „Lipovana“ „Lipova: Voicu Hamzea.
21. „Lugoșana“ „Lugoș: Dr. G. Popovici și V. Jurca.
22. „Mureșana“ „Reghin: Patriciu Barbu. ✓
23. „Mureșanul“ „Radna: I. Tuducescu.
24. „Nera“ „Bozoviciu: I. Novac, D. Bogoișevici.
25. „Olteana“ „Viștea inf.: N. Borzea și G. Borzea.
26. „Oraviceana“ „Oravița: Ilie Trăilă. ✓
27. „Patria“ „Blaj: I. Br. Hodoș.
28. „Plugariul“ „Săcădate: Ion Iordache.
29. „Racoțana“ „Șeica m.: Nic. Racoța.
30. „Sebeșana“ „S.-Sebeș: Zev. Mureșian.
31. „Selăgiana“ „Jibou: Dem. Suciș.
32. „Sentinela“ „Satul nou: Petru Stoica.
33. „Silvania“ „Șimleu: Andr. Cosma. ✓

34. p. „Someșana“ în Dej: Dr. Ioan Cherecheș.
35. „ „ „ Petrovoselo: Ioanichie Neagoe.
36. „ „ „ Timișoara: Petru Ionaș.
37. „ „ „ Grădiște: Avel Pop Bociatu.
38. „ „ „ Vlădeasa: B. Huedin: Iul. Poruțiu.
39. „ „ „ Zlăgnea: Eman. Beșa.

II. Oaspeți:

40. p. „Beregsana“ în Beregsu: Rom. Cărăbaș.
41. „ „ „ Grănițerul“ „ Dobra: Toma Haneș.
42. „ „ „ Poporul“ „ Lugoș: Dr. Isid. Pop.
43. „ „ „ Unirea“ „ Vad: George Urs.

Dintre băncile asociate (nu) au fost reprezentate instituturile:

„Auraria“	în Abrud.	„Luceafărul“	în Verșeț.
„Berzovia“	„ Jidovin.	„Mielul“	„ Poiana.
„Detunata“	„ Bucium.	„Munteana“	„ Ofenbaia.
„Fortuna“	„ Rodna v.	„Nădlăcana“	„ Nădlac.
„Iulia“	„ A.-Iulia.	„Sătmăreana“	„ Sătmar și
		„Victoria“	în Arad.

I.

Președintele deschide ședința și roagă pe reprezentanții institutelor invitate să se înscrie la birou. Totodată prezintă scrisoarea Directorului „Victoriei“, care anunță că din cauză de morb nu poate participa la conferință.

Se ia act.

II.

Secretarul Delegațiunii dă citire raportului acesteia despre lucrările săvârșite dela ultima conferință încoace, și prezintă propunerile Delegațiunii pentru conferința de astăzi.

Raportul delegațiunii se primesce în general. Pentru studiarea propunerilor referitoare la reformele proiectate în scopul consolidării organizațiunii băncilor române, precum și pentru prezentarea proiectelor de conclud, se exmte o comisiune de 9, compusă din Dnii: Andreiș Cosma, Dr. Aur. Vlad, Ilie Trăilă, Bas. Podoabă, Patr. Barbu, Petru Ionașiu, Vas. Dămian, Dr. George Popovici și Iuliu Novacu, iar pentru examinarea rațiociniului despre administrarea fondului Dele-

gațiunii, o comisiune de 3 în persoanele Dlor: Dr. Coriolan Pap, Aurel P. Barcianu și Toma F. Haneș.

III.

În vederea necesității enunțate deja prin concludul Nr. 5 p. I din 26 Iunie 1898, ca „din când în când să se întrunească exmișii institutelor rom. de credit, pentru a discuta situațiunea financiară și economică a acestor institute și a combina măsuri potrivite și uniforme pentru a promova dezvoltarea solidă și administrarea corectă a aceloră”, —

se decide ca conferința Directorilor de bancă să se întrunească an de an la locul și termenul adunărilor generale ale „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român”, la care și de altminterlea se întrunește cea mai mare parte a conducătorilor institutelor noastre de credit.

IV.

În scopul executării concludului Nr. 5 p. VII din 26 Iunie 1898, și spre a pute servi institutele asociate cu informațiuni exacte asupra împegniului clientelei lor dela toate băncile românesce, —

se decide instituirea unui birou de informațiune sub conducerea și controlul biroului Delegațiunii.

Toate institutele asociate vor comunica acestui birou numele și împrumuturile debitorilor lor domiciliați în ținuturi ce gravitează spre alte centre, căror le-au încuviințat credite personale ce trec peste 1000 coroane, precum și datele referitoare la împrumuturile personale improceuate, iar biroul la rëndul său va comunica aceste informațiuni tuturor acelor bănci, la cari respectivii debitori au mai contractat împrumuturi, precum și institutelor ce din cas în cas vor cere informațiuni asupra vreunui client. În casuri ce cad sub considerațiuni speciale, băncile vor pute întrelăsa informarea biroului.

Biroul de informațiune este obligat la discrețiune și nu poate da informațiuni de cât exclusiv numai la băncile asociate.

Spre a pute ține o evidență exactă a împegniului debitorilor, biroul va trimite băncilor interesate la finea fiecărui an câte un chestionar, spre a inserie în el schimbările ivite în împegniul debitorilor lor.

V.

Proiectul înființării unui institut rom. de asigurare, predat Delegațiunii spre studiere prin conferința din 26 Iunie 1899, —

neavând deocamdată prospecte de reușită, până la timp mai oportun se ia dela ordinea zilei.

VI.

Propunerea Delegațiunii, ca în scopul distribuirii mai raționale a cuotei de binefacere, să se înființeze un fond cultural al băncilor române, pus sub administrația conferențelor anuale ale Directorilor de bancă, se primesce în principiu și Delegațiunea se însărcinează a presenta proximei Conferențe un proiect

detaiat referitor la dotarea și administrarea acestui fond.

VII.

Ca comisiunile exmise prin concludul Nr. II să-și poată termina lucrările,

ședința se suspendă și se va continua la oarele 5. p. m.

Continuare la oarele 5 p. m.

VIII.

Referentul comisiunii de 9, Dr. A. Vlad, raportează, că comisiunea cu mici modificări a primit toate propunerile delegațiunii referitoare la reformele proiectate pentru consolidarea organizațiunii băncilor române, și le recomandă spre primire.

După desbaterea propunerilor din punct în punct și după cetirea Memorandului înaintat prin conferința oficialilor de bancă, ținută în Cluj în 18 Sept. a. c. în cauza asigurării viitorului lor, — conferința decide următoarele:

A.

În scopul asigurării solvabilității necondiționate și neinterupte a băncilor române, direcțiunile acestora se angajează a plasa capitalurile, și în deosebi depozitele administrate de dinsele, cel puțin în parte preponderantă numai în atari active, cari nu numai din punct de vedere al siguranței ci și al *mobilității* le vor garanta posibilitatea de a satisface la tot momentul cererile creditorilor lor; și anume

1. în ramul escomptului:

a) vor preferi escomptarea de cambii cari *purced din afaceri efective* (comerciale, industriale ori agricole), și despre cari să se poată presupune că se vor regula la scadență, ori în timp determinat;

b) vor considera la escomptarea de cambii nu numai bonitatea, ci și *exactitatea formală*, și în deosebi la cambiile mai mari și la ale clientelei mai culte, la tot cazul însă la toate cambiile ce trec peste 500 K, vor pretinde nu numai stricta observare a tuturor formelor legale, ci și a normelor stabilite de institute mari pentru cambii comerciale;

c) vor reduce treptat — prin convertire în împrumuturi ipot. realizabile pe calea cesiunii, — acea parte a portofoliului lor, care *nu corespunde naturei creditelor cambiale*, încât de fapt nu reprezintă împrumuturi pe termen scurt.

2. În ramul împrumuturilor ipotecare vor observa la acordarea creditelor de peste 500 K, cari se bazează pe proprietatea fonciară a debitorilor, toate cerințele art. de lege XXXVI: 1876, ca în cas de trebuință să poată realiza aceste pretențiuni pe calea cesiunii la un institut care emite scrisuri fonciare.

3. Pentru crearea unei rezerve de efecte vor acuira până la finea anului 1904 efecte publice

admise la lombard la banca de emisiune a țării, în valoare nominală de cel puțin 10% ale depozitelor, și le vor spori treptat an de an cu cel puțin 1%, până când vor ajunge la 20% ale depozitelor.

4. *Cu privire la acuirarea de realități* vor încungiura cumpărarea de proprietăți imobile în scop de speculațiune, și vor face asemenea achizițiuni numai întru cât aceste ar fi indicate pentru asigurarea pretensiunilor ori pentru trebuințele reale și imperioase ale institutelor lor.

În fine tot în scopul de a aduce în consonanță mobilitatea pasivelor cu a activelor

5. vor căuta să lege o parte mai considerabilă a depozitelor de *termene de anunțare* (abdicere) cât mai lungi, acordând în asemenea condițiuni un etalon de interese mai urcat.

B.

Spre a evita ori-ce periclitare a depozitelor prin întinderea exagerată a *reescomptului*, băncile asociate vor considera acest ram pasiv de afaceri ca o resursă *extraordinară* de capital străin și-l vor întrebuița numai pentru satisfacerea trebuințelor reale extraordinare de credit ale clientelei lor, ori pentru asigurarea solvabilității institutelor, și la nici un cas nu-l vor urca preste suma ce o represintă totalul averii proprie a acționarilor.

C.

În scopul de a întări încrederea publicului mare în conducerea băncilor române și de a atrage capitalurile disponibile românesci, mai departe spre a asigura acționarilor și deponentilor un control mai aprofundat, — băncile asociate vor da lucrării lor o *publicitate cât mai întinsă*, și anume:

a) prin espunerea sinceră în încheierea conturilor și rapoartelor anuale a stării institutelor lor, având a arăta indeosebi și reescomptul, interesele transitoare, remanentele și dubioasele, și specificarea stocului de efecte; apoi

b) prin publicarea bilanțului și a raportului direcțiunii înaintea adunărilor generale în „Revista Economică” ca organ publicistic central al băncilor române.

D.

În scopul creării unui *control extern*, independent de conducerea băncilor, se vor institui mai mulți *revisori-experti*, și băncile asociate vor supune încheiările lor anuale revisuirii unuia dintre acestia. Agendele acestor revisori se vor stabili prin un normativ special și se vor estinde numai asupra lucrărilor tehnice de contabilitate și a exactității contărilor și încheiărilor, iar asupra afacerilor administrative numai încât vor cere din cas în cas conducătorii institutelor.

Asemenea revisuiri se vor pute face numai la cererea proprie a institutelor respective.

Delegațiunea se autorisează a denumi un numer corespunzător de revisori-experti, cari în-

inte de toate vor avé să elaboreze normativul mai sus amintit, în care se vor expune și principiile după cari vor fi să se compună bilanțurile băncilor și să se calculeze diferitele conturi ale acestora.

E.

Pentru ridicarea nivelului intelectual al *oficialilor* de bancă și pentru crearea unei surescenențe bine calificate pentru administrarea și conducerea băncilor în viitor, vor stăruii pentru înființarea unui *curs practic*, prin care personalul tehnic să se pregătească anume pentru afacerile de bancă, și — amésurat mijloacelor disponibile, — vor preferi la ocuparea posturilor conducătoare candidați cu *calificațiune academică*.

În același scop băncile asociate, încât anume nu ar avé încă fonduri de pensiuini, sau întru cât aceste fonduri ar fi insuficiente pentru asigurarea viitorului oficialilor și familiilor lor, și nici nu ar fi prospecte ca aceste fonduri să se întărească în timp apropiat întru atât, ca să poată satisface această trebuință, — se solicează cu toată insistența, să asigureze soarta oficialilor lor prin crearea unui regulament de serviciu și prin sistemisarea de pensiuini pe calea asigurării de rente, ori pe altă cale corespunzătoare scopului.

Pentru a asigura realizarea uniformă, multămitoare și mai lesnicioasă a acestui scop, se recomandă băncilor interesate a cere intervențiunea Delegațiunii, care se însărcinează a erua și mijloci modalitățile mai avantajoase pentru esecutarea acestei dispozițiuni.

F.

Băncile române asociate pentru consolidarea organizațiunii lor, cari vor realiza reformele stabilite prin conferința Directorilor de bancă, *se declară solidarare*, și în cas de trebuință își vor da reciproc tot concursul posibil pentru asigurarea existenței și viitorului lor. Totodată se vor preferi reciproc în relațiunile lor de afaceri și-și vor rezerva mijloacele disponibile în primul rând pentru trebuințele lor proprii.

IX.

Cu privire la editarea viitoare a publicațiunilor Delegațiunii se decide:

a) „Revista Economică” se va edita și în viitor ca foaie săptămânală, având a se reduce după posibilitate extensiunea foii și prețul de prenumerare.

În consonanță cu conlușul Nr. VIII, punctul C. b), băncile asociate se angajează a-și publica toate publicațiunile oficiale, în timp de 30 zile dela dată, și în „Revista economică”, beneficiând la taxa de inserțiune de o reducere de 30%.

Fiind de interes deosebit pentru institutele noastre, ca cercurile lor conducătoare să fie pe deplin orientate asupra afacerilor și stărilor economice financiare, Directorii băncilor vor nisui, ca membrii direcțiunilor și comitetelor de supra-

veghiare să prenumereze organul băncilor în număr cât se poate mai mare.

b) „Anuarul Băncilor“ se va edita și pe viitor în condițiunile de până acum.

X.

Contribuirile institutelor asociate la fondul din care se vor acoperi cheltuielile biroului de informațiune, subvențiunile publicațiilor editate de Delegațiune, precum și toate celelalte trebuințe materiale ale acesteia,

cu începere dela 1 Ianuarie 1902 (referindu-se la profitul anului de gestiune 1901) se stabilesc în suma ce corespunde la $\frac{1}{2}\%$ al profitului net, având a se lua de basă profitul indicat în bilanț, fără nici o detragere.

XI.

Cu privire la executarea concluzelor conferenței prezente, se decide:

Procesul verbal al conferinței se va comunica cu Direcțiunile băncilor asociate, invitându-se aceste ca după dezbateri în sinul lor să se angajeze la observarea concluzelor enunțate de conferință.

Representanții băncilor, cari au participat la conferința de față, primesc angajamentul de a exopera la Direcțiunile institutelor lor aprobarea și primirea concluzelor conferenței.

XII.

Dr. Coriolan Pap, referentul comisiunii de 3, raportează că comisiunea a examinat rațiociniul Delegațiunii despre administrarea fondului băncilor pentru gestiunea anilor 1898—1900, și aflându-l în deplină ordine, — propune aprobarea lui.

Rațiociniul prezentat se aprobă. Delegațiunii i se dă absolutoriul pentru gestiunea anilor 1898—1900.

XIII.

Scrisoarea Directorului Someșanei, Dr. T. Mihályi, adresată Delegațiunii și prezentată de aceasta în legătură cu propunerea sa referitoare la regularea reescomptului — propunere primită prin concl. Nr. VIII. (punct. B.), —

se predă Delegațiunii spre mai de parte afacere.

XIV.

Pentru executarea concluzelor conferențelor Directorilor de bancă și pentru conducerea afacerilor comune ale institutelor asociate, se decide:

Se va alege din 3 în 3 ani o Delegațiune compusă din 5 membri.

Pe trienii 1902—4 se aleg membri în Delegațiune Dnii:

Partenie Cosma, („Albina“). Dr. Nicolae Oncu („Victoria“). Dr. Teodor Mihályi („Someșana“). I. Br. Hodoș („Patria“) și Dr. Aureliu Vlad („Ardeleana“).

Fiind ordinea zilei exhaustivă, ședința se încheie.

D. u. s.

Sfera de activitate a comitetului de supraveghiere și raportul lui față de direcțiune.

Pentru-ca comitetul de supraveghiere să-și poată împlini chemarea cu cunoștință de cauză, este absolut de lipsă, ca fiecare membru al lui să cunoască sfera de activitate a acestui comitet și la împlinirea agendelor sale să procedă cu atențiunea și serioșitatea recerută. În foarte multe cazuri activitatea comitetului de supraveghiere rămâne sterilă, fiind-că membrii aceuia nu-și cunosc sfera de competență. Unii, interpretând greșit sau nebăgând în seamă intențiunile legii, caută a atrage în sfera de activitate a comitetului de supraveghiere chiar și agende de natură administrativă, cu alte cuvinte, în loc de a urmări faptele cu atențiune, își reclamă oare-cari drepturi de dispozițiune. Din astfel de depășiri a sferei de competență se nasc diferite frecări între direcțiune și comitetul de supraveghiere, mai apoi neînțelegeri și divisiuni în partide, cari cauzează adeseori ruinul societății. Mai des se întâmplă, că comitetul de supraveghiere își interpretează obligământul de controlă în sensul, că are din când în când să revisuiască registrele, să confrunteze conturile, cu un cuvânt să censureze purtarea registrelor (contabilitatea) și socotelile. În consecință neglija a supraveghia administrațiunea și mai mult procedura direcțiunii la încheierea și executarea afacerilor, cu un cuvânt se ocupă numai cu cifrele și cu manipulațiunea întru cât privește exactitatea cifrelor, și pe când își folosește în modul acesta puținul timp consacrat pentru afacerile societății, pe atunci îi scapă cu totul din vedere adevărata administrațiune a afacerilor.

Sfera de activitate a comitetului de supraveghiere este circumscrisă în § 195 al L. C., cu care ne vom ocupa cu altă ocaziune; aci ne provocăm la aceasta dispozițiune a legii numai, fiind-că în ea sunt schițate agendele comitetului de supraveghiere. Dicem schițate, că cu privire la acest obiect, unicul punct al legii conține dispozițiuni atât de laconice și de generale, încât cu greu și va afla pârche. Atâta se spune apriat în punctul amintit al legii, că sfera de competență a comitetului de supraveghiere se extinde exclusiv asupra *controlului*, că acest control este *permanent, continuu și cuprinde toți ramii de administrațiune ai societății*.

Punctul acesta al legii noastre comerciale Dr. A. Neumann îl explică astfel: ¹⁾

„Precum denotă deja numirea sa, comitetul de supraveghiere este după natura sa un organ de control, chemat a exercia asupra direcțiunii și deci indirect și asupra altor organe ale societății controlul și dreptul de supraveghiere, care compete propria-

¹⁾ „A keresk. törvény magyarázata“ p. 613.

mente adunării generale. Dreptul de control și de supraveghiere însă este totodată și un obligămint, neîmplinirea căruia se pedepsește parte după dreptul privat, parte după dreptul penal.“

A trage o paralelă între sfera de competență a direcțiunii și cea a comitetului de supraveghiere deci nu este greu. Cea dintâiu *administrează* averea și *dirigează* (conduce) afacerile, iar a doua urmăresce cu atențiune administrarea și conducerea, adică *controlează*. În privința aceasta comitetul de supraveghiere ține locul șefului, îndreptătit a urmări cu atențiune, în toate direcțiunile, întreaga activitate a organelor sale administrative și conducătoare. Sfera de competență a comitetului de supraveghiere însă totuși diferă esențial de sfera de competență a șefului, căci pe când acesta, îndată-ce observă oare-cari greșeli în administrare și conducere, este în poziție de a curma imediat răul și de a și îndruma organele a lucra conform intențiunilor sale, pe atunci comitetul de supraveghiere aceasta nu o poate face; și pe când șeful dispune, influențează de fapt asupra conducerii afacerilor, pe atunci comitetul de supraveghiere nu poate da direcțiunii nici un fel de îndrumări, nu are preste direcțiune nici un drept de dispozițiune și în ce privește administrațiunea nu-i poate da directive. Asupra acestui lucru Dr. A. Neumann se pronunță cum urmează :

„Actele sau intrelăsările ilegale ori contrare statutelor, observate cu ocaziunea exerciării dreptului său de control, comitetul de supraveghiere nu le poate sana; despre acestea poate face numai arătare către adunarea generală, ce este a se convoca imediat“.

Cumcă legislativa a satorit sfera de competență a comitetului de supraveghiere cu strictă considerare a acestei intențiuni, reese evident din cuprinsul alineatului ultim § 195 al L. C., conform căruia comitetul de supraveghiere, *cu alte agende decât cele de sus* (control și revisiune) *nu poate fi investit*. Prin urmare această dispozițiune a legii este obligătoare pentru societate și exclude posibilitatea, de a lua în statute dispozițiuni, cari să permită comitetului de supraveghiere oare-care iniuriere asupra administrațiunii; deoare-ce scopul legislativei este a evita, ca organul de control, pe baza dispozițiunilor sale proprii, să devină în cele administrative părtaș la responsabilitatea, care privește direcțiunea.

În legea acționară germană s'a validat în direcțiunea aceasta o părere cu totul contrară, intrucât comitetele de supraveghiere ale societăților pe acțiuni și ale societăților în comandită pe acțiuni din Germania de fapt influențează unii rami de administrație; ba figurează uneori ca organe superioare direcțiunii, care în anumite casuri este obligată a exopera aprobarea prealabilă a comitetului de supraveghiere.

Procurist d. e. poate institui direcțiunea numai cu invoirea comitetului de supraveghiere (§. 243); de altă parte legea permite (§. 225) ca statutele să lăr-

gească sfera de competență a comitetului de supraveghiere schițată în lege.

Legile din Belgia, Italia și Elveția asemenea nu restrâng activitatea comitetului de supraveghiere exclusiv numai la exercierea controlului.

Din cele premerse rezultă, cu privire la raportul dintre comitetul de supraveghiere și direcțiune, că aceste două organe *nu sunt subordonate unul altuia* ci sunt organe *independente*, chemate a promova scopurile societății alătura unul de altul. Direcțiunea nu poate hotări, când și în ce măsură are să și exercieze comitetul de supraveghiere dreptul de control; asemenea nu este îndreptătit comitetul de supraveghiere a da direcțiunii îndrumări, de a face sau a intrelăsa cutare ori cutare lucru.

În general hotărârile comitetului de supraveghiere în afară sunt fără efect, intențiunile sale cu privire la conducerea afacerilor societății, chiar să vrea, nu le poate realiza, neavând în direcțiunea aceasta autorizare; firma nu o semnează, prin urmare nu poate contracta în numele societății nici un fel de afaceri de drept, nici nu poate zădărnici prin conclusele sale incheierea de astfel de afaceri. Dar hotărârile comitetului de supraveghiere n'au efect nici în lăuntru, căci prin acelea nici direcțiunea și nici alți plenipotențiati resp. funcționari ai societății nu pot fi oprți dela executarea eventualelor acte ilegale ori contrare statutelor.

Ar urma deci, la prima vedere, că comitetul de supraveghiere are un rol cu totul pasiv. Părerea aceasta, durere, predomină la mulți membrii ai comitetului de supraveghiere și este cauza principală, că relativ atât de puține comitete de supraveghiere corăspund chemării lor. Privind însă mai deaproape scopul strict limitat al comitetului de supraveghiere, vom afla, că acest organ nici decât nu are rol pasiv, ci din contră un rol foarte activ, având a împlini agende de cea mai mare importanță. Comitetul de supraveghiere numai controlează, dar o face aceasta *ilimitat*, fără ca în direcțiunea aceasta adunarea generală sau statutele să-i poată face restricțiuni. Neliind părtaș la administrațiune, comitetul de supraveghiere este în poziție de a controla *independent* și fiind un organ coordonat direcțiunii, poate judeca cu toată obiectivitatea întreaga activitate a acesteia. Iar ca controla exerciată de comitetul de supraveghiere să nu rămână fără efect, de aceasta se îngrijesce § 195 al L. C. alineatul al treilea.

Comitetul de supraveghiere nu poate trage direcțiunea la răspundere, îndrumări nu-i poate da, acțiunile eronate ale direcțiunii nu le poate opri și nici nu o poate obliga a suplini ceea ce a intrelăsat, dar este obligat în sensul §-lui amintit a convoca imediat adunarea generală, dacă observă oarecari acte ilegale ori contrare statutelor sau intrelăsări ori abuzuri, vătămătoare intereselor societății. Acest obligămint oferă comitetului de supraveghiere posibilitatea de a pută ajunge în activitatea sa la rezultate reale; totodată se evită neplăcerile, ce s'ar nasce adeseori,

dacă comitetul de supraveghiere ar fi obligat a notifica direcțiunii observările sale spre conformare; ne mai vorbind de impregiurarea, că în cas când comitetul de supraveghiere ar avea vr'un drept de ingerință asupra administrațiunii, membrii direcțiunii în multe cazuri absolut nu ar pute fi făcuți personal responsabili. Ambele organe merg, în cadrul legii și al statutelor, calea lor, care nici când nu se încrucează. Direcțiunea administrează și incheie afaceri, comitetul de supraveghiere controlează, fără a-și sta reciproc în cale și dacă comitetul de supraveghiere află de lipsă a se da activității organului administrativ o altă direcțiune, atunci nu provoacă polemii împreunate cu pierdere de timp și cu certuri, ci convoacă adunarea generală, căreia îi supune cauza spre deliberare și decideră, scăpând totodată de ori-ce răspundere.

Acesta este în teorie raportul dintre direcțiune și comitetul de supraveghiere, în praxă însă rigoarea aceasta nu numai *trebuie* ameliorată, ci se și *poate* ameliora, și de regulă se și ameliorează.

Interesele societății pretind adeseori ca relele ivite sau latente să se saneze din partea organelor administrative și de control în conțelegere și fără a convoca adunarea generală, delăturând în modul acesta răul, încă înainte de a ajunge în publicitate; aceleași considerațiuni pretind ca neajunsurile mai puțin importante și mai ușor delăturabile să nu ajungă înaintea adunării generale, convocarea căreia este împreunată cu greutate; afară de aceasta este întrebare, că oare pute-va adunarea generală sana răul, pe care nu-l cunoaște destul de bine. Motivele acestea și încă alte multe necesitează între direcțiune și comitetul de supraveghiere o legătură mai intimă, decât cum o cere legea. Este de lipsă, ca aceste două organe să trăiască în bună înțelegere și să fie conduse, în ce privește promovarea intereselor societății, de aceleași principii; este de lipsă ca observările comitetului de supraveghiere, făcute cu ocaziunea revizuirii, să fie apretiate cu serioșitatea recerută și ca neajunsurile constatate să se saneze fără a mai convoca adunarea generală; este de lipsă ca direcțiunea să clarifice comitetul de supraveghiere asupra scopului dispozițiunilor sale, precum este de lipsă, ca acesta din urmă să dea direcțiunii din când în când chiar și sfaturi. Din toate motivele acestea, între direcțiune și comitetul de supraveghiere trebuie să domnească concordia, încrederea și considerațiunea reciprocă, fără ca comitetul de supraveghiere să intrelase a proceda, în cas de lipsă, cu rigoarea recerută.

Adunări de caracter oficios, în cari să se aducă concluse obligătoare, direcțiunea și comitetul de supraveghiere *nu pot* ține; se pot însă întruni în *conferențe intime*, în cari comitetul de supraveghiere comunică direcțiunii observările sale, iar direcțiunea inițiază al doilea organ de încredere al societății în planurile și aspirațiunile sale. În modul acesta se pot preveni

multe rele încă înainte de a se fi agravat; se poate evita convocarea adunării generale și mai pre sus de toate se poate ajunge acolo, ca organul administrativ și cel de control să-și respecteze reciproc sfera de competență.

Trad. de ep.

JURISDICȚIUNE.

Întrebuințarea fondului de rezervă. Bilanțul pe 1900 al unei societăți pe acțiuni din Ungaria s'a încheiat cu un beneficiu net de K 17,695—, față de care au devenit neincassabile pretensiuni în sumă de K 30,590—. Din suma aceasta s'au amortisat — conform raportului prezentat de direcțiune și aprobat din partea adunării generale — K 24,226— din fondul de rezervă al societății, iar restul de K 6362— s'a acoperit — la propunerea direcțiunii și cu aprobarea adunării generale — din profitul net al anului 1900, rămânând a se distribui ca beneficiu încă K 11,331—.

Concluzul acesta al adunării generale, deși n'a fost atacat de nimeni, tribunalul competent l-a nimicit, îndrumând direcțiunea societății de a compune un alt bilanț în ordine și al prezenta spre aprobare adunării generale convocate anume spre acest scop.

Motivele aduse au fost următoarele:

Bilanțul prezentat și aprobat de adunarea generală ordinară ținută la 17 Faur 1901 arată ca beneficiu net al societății pe anul 1900 suma de K 17,695·09. Iar conform raportului direcțiunii s'a amortisat sub titlul „pretensiuni neincassabile“ suma de K 30,590·87, din care pierdere suma de K 6363·97 s'a acoperit din venitul anual, iar K 24,226·90 din fondul de rezervă. De aci a urmat, că pre când în bilanțul anului 1899 fondul de rezervă a figurat cu K 34,107— pe atunci în bilanțul pe 1900 poziția aceasta se prezintă numai cu K 9880·10. Abstracțiune făcând acum de profitul anului 1900, este evident, că la finea anului 1900 averea societății este cu K 24,226·90 mai mică, decât la finea anului 1899.

După-ce însă ca profit sau pierdere se poate privi numai diferența, ce rezultă la finea anului din subtragerea reciprocă a tuturor câștigurilor și pierderilor și fiind-că câștigul realizat în o afacere nu se poate considera ca profit absolut, fără a ține cont și de pierderile suferite în alte operațiuni, urmează, că în casul de față ar pute fi vorba de câștig numai dacă rezultatul afacerilor încheiate cu profit ar întrece pierderea.

Din datele cuprinse în contul profit și pierdere, în care suma de K 24,226·95, scoasă din fondul de rezervă s'a considerat atât la venite, cât și la pierderi, deși ar fi trebuit considerată numai la acestea din urmă, reese însă că bilanțul prezintă ca profit net nu suma remasă după detragerea pierderii, ci numai rezultatul operațiunilor la cari s'au realizat câștig, fără privire la pierdere.

Suma arătată în bilanț ca profit este conform celor premerse a se detrage din pierdere. Deoarece însă față de pierderea de K 30,226·90 se arată numai un profit de K 17,679·81, urmează, că în anul 1900 societatea a avut o pierdere de K 6551·81.

Prin urmare bilanțul încheiat cu câștig este compus greșit, din care cauză concluzul aprobător al adunării generale a trebuit declarat nevalid și direcțiunea a trebuit îndrumată a compune și supune spre aprobare un bilanț nou.

Tabla reg. din B.-Pesta sub Nr. 1953/901 a întărit deciziunea tribunalului.

REVISTA FINANCIARA.

Situatiunea.

Sibiu, 17 Octobree 1901.

⊙ Norii cei amenințatori, cari aninau deasupra firmamentului burselor, se pare că pe un moment s'au mai risipit, deschidând calea unor slabe raze luminoase. Licitarea diminuendă a cursurilor a încetat, și aceia, a căror ocupațiune era demolarea, sunt siliți de împrejurări să micșoreze după puțină decouvertul provocat prin ei. Neînd alte motive, cari să fi produs deprecierea efectelor, cauza principală se atribuie speculațiunii de baisse. Cu toate că cursurile sunt reduse până la minim, totuși publicul nu este încă aplicat la cumpărări de teamă că contremina va lucra din reputeri contra unei urcări a cursurilor. Situațiunea în genere este încă tot neclară, fiindcă momente nefavorabile sunt încă la ordinea zilei, dar nu lipsesc nici bazele unei aprecieri mai optimiste. Nu lipsesc în nici o zi buletinele prin cari se anunță fluctuațiunea în prețul ferului și cărbunilor pe piețele industriale din Germania. Cu toate acestea însă industria germană desvoaltă în anul acesta o forță de export mai mare, decât în periodul corespunzător al anului expirat.

Un alt moment remarcabil este ținuta rezervată a statelor în chestiunea contractării de împrumuturi; ori cărei sciri de natura aceasta îi urmează un dementi în sensul, că finanțele sunt în ordine. Iar pe de altă parte este de remarcat, că statele n'au o ținută de tot abținută față de cheltuieli noue prin cari se încarcă bugetul. Până chiar și Austro-Ungaria, care în decursul acestui an a luat asupra-și mari sarcini, se ocupă acum cu idea de a statifica mai multe rețele de căi ferate private, prin ce sute de mii de acțiuni se vor transforma în obligațiuni de stat.

Ce privește circulațiunea de efecte la bursele noastre, avem de notat, că unele acțiuni de ale băncilor fruntașe și cele ale căilor ferate de stat au raportat avansuri de curs, iar fondurile și-au menținut cursurile de mai înainte. Tirgul monetar internațional, precum și al pieței noastre a rămas de tot lichid în urma cererii mici de bani, cea ce ese mai tare la iveală prin crescerea continuă a rezervei institutului nostru de emisiune. Această rezervă a ajuns la cifra de două sute șeptespredece milioane, cea ce chiar în luna lui Octobree nu s'a mai pomenit.

Devastările crizei din Germania. În „National-Zeitung” aflăm următoarele date referitoare la perderile de curs îndurate de acțiunile industriale și ale băncilor germane în urma crizei:

Suma capitalului nominal investit în acțiuni industriale, ce se negociază la Bursa berlineză, reprezintă cifra de 2,810.718,306 Marce. Această sumă rezultă fără considerare laagio. Se poate însă admite pe ușor, că cele mai multe valori, în periodul când conjunctura își ajunsese culmea desvoltării (până la anul 1900), erau provădute cu un agiu de urcare a prețului lor de peste 100 procente. Un agiu de 200—300 procente nici nu era rar, iar un preț sub 100 procente era o aparițiune de tot rară. Admițând deci un agiu mediu numai de 60 procente, vom ajunge la rezultatul, că valorile industriale în primul cuartal al anului 1900 reprezentau un preț de piață în suma de cel puțin 4½ miliarde Marce. Devastarea cauzată prin criza de prețuri a înghițit o parte considerabilă

a agiului (cu deosebire la valorile solide) și astfel nu vom greși, admițând că reacțiunea a produs o daună de cel puțin 1½ miliarde Marce în prețul acestor fel de valori.

La Bursele germane se notează acțiuni de ale Băncilor indigene în valoare nominală de 2,449.347,414 Marce. Aici în calculul acesta nu sunt considerate acțiunile Băncilor streine, cari încă sunt cotate la bursa din Berlin, precum cele austriace, italiene, rusești daneze, holandeze și belgiene. La acțiunile germane se poate evalua agiul mediu la cel puțin 40 procente și astfel prețul total de curs al acestor acțiuni la anul 1900, când a fost mai urcat, a putut fi de cel puțin 3430 milioane Marce. Acest soi de valori încă a perdut de atunci până astăzi laagio circa 500 până la 700 mil. Marce. Dacă vom mai adăoga la aceste perderi capitalurile de acțiuni consumate în urma falimentelor de bănci hipotecare și de credit în suma de circa 103 mil. Marce; — rezultă o pierdere totală de peste două miliarde Marce, fără de a se lua în considerare deruta prețurilor la acțiunile căilor ferate, la împrumuturile de stat, rurale și urbane, precum și acelea ale societăților industriale.

De sine înțeles că dauna aceasta i-a atins numai pe aceia, cari au fost nevoiți să-și desfacă efectele chiar în timpul de depreciere, precum și pe aceia, cari își plasaseră capitalurile numai în astfel de valori pe scurtă vreme și cari acum în urma lipsei de bani, ar fi nevoiți să le realizeze.

Positiv se poate însă susține, că dauna cea mai mare au îndurat-o elementele mai lipsite și mai slabe, cari în urma revocării creditului, au fost nevoiți să-și vindă efectele cu ori-ce preț. La aceste perderi sunt de adaos încă și sutele de milioane rezultate din reducerea dividendei la diferitele societăți. ⊙

Calendarul săptămânei.

(20—26 Octobree st. nou).

Țile	Cal. Greg.	Cal. Iulian
Dum	20 Vendelin	7 Mei Sergiu și Vach
Luni	21 Ursula	8 Cuv. Pelagia
Mărți	22 Cordula	9 † Apost. Iacob
Merc.	23 Ioan Capis	10 Muc. Eulampiu
Joi	24 Rafail Arch.	11 † Apost. Filip
Vineri	25 Chrisant	12 Mei Pr. și Tarach
Sâmb.	26 Amand	13 Mei Carp și Papila

Tirgurile (Bălciurile).

(12—22 Octobree st. v.)

Octobree 12. Hadad (până în 13-lea). Șinca veche.¹ 13. Bo-roșineu. Buza.¹ Erdő-Szt.-György² (până în 15-lea). Gherla⁰ (până în 15-lea). Gradistea. Gyarmata. Ighiu.⁶ Poiana sărată.⁴ Rodna veche. Săsciori.² 14. Bichiș-Ciaba. Oclandul Homorodului.³ Vêrșeț. 15. Chezdi-Oșorheiu.³ Iacăsdorf² (comit. Tirnava mare). Mânăradea. Petrișiu² (comit. Bistrița-Năsăud). Torda-Szent-Lázló.³ 17. Borgo-Prund.³ Deva.³ Kékes. 18. Bandul de Câmpie.³ Nadeșul săsesc. 19. Arad (ține 5 zile, din care 2 zile tirg de vite și toate 5 zilele tirg de mărfuri). Bercas. Drașu.³ Sân-Georgiul săsesc.³ 20. Cacova. Ciozven.¹ Cluj.³ 21. Budapesta (ține 14 zile). Canija turcească. Cojocna (până în 23-lea). 22. Câmpeni.³ Marpod.² Papoț. Radnóth.⁸ Sacul. Sighișoara. Șomortin. Teiuș⁸ (până în 25-lea).

⁰ = în aceeași zi și tirg de vite, ¹ = 1 zi, înainte tirg de vite, ² = 2 zile înainte tirg de vite, etc.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 16 Octobrie 1901.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpsta vinde
	Datoria publică comună.	v cor.	p. 100 K
5	Renta unit. Bancnote, Mai, Nov., 16% dare	98 75	98 80
5	" " arg. Ian. Iulie. 16% "	98 65	98 70
5	Losuri d. a. 1854 à fl. 270— v. c. 20% "	192—	192—
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% "	139 75	140 50
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20% "	171—	172—
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% "	217—	216—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	119 05	119 40
—	" " Cor.	95 70	95 60
3 1/2	" " de invest.	84 75	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	118 95	119 10
4	" " Cor. " " "	93 05	93 20
4 1/2	Impr. C. ferate d. a. 1889, aur, " " "	122 25	122 75
4 1/2	" " " " 1889, arg. " " "	100 80	100 40
4 1/2	" " " " 1876, aur. " " "	120 25	120—
4	" " " " ung. cu premii à 100 fl.	179—	179 50
4	" " p. regul. Tisei sc. de dare	145 25	146—
4 1/2	Oblig. ung. de regalii " " " "	100 60	100 60
3	Impr. p. regul. Porții de fier " " "	84—	84 65
4	Oblig. rurale croato-slavone " " "	94 30	94 50
4	" " ungară " " "	93 45	93 50
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	260—	—
5	Obl. Soc. Temeș-Bega	93 40	94—
—	Imp. cu prem. al orașului Viena	401 25	405—
3	" " " sârbesci à 100 fr.	81 50	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	94 25	—
—	Impr. bulgar 1889	97 35	95—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	95 35	—
3	" " " " cu premii, 1880	261—	131—
4	Banca austro-ungară	100—	100—
4	" " " "	100—	100—
4 1/2	Banca comerç. ung. Pesta	98 25	98 25
4 1/2	Obl. com. ung., Pesta, amort.	103—	103—
4	" " " " 50 ani	94—	94—
4 1/2	" " " " Casei de păstr., cap., Pesta	98 75	99 25
4 1/2	Inst. de credit fonciar ungar	100 80	100 80
4	" " " " "	91 85	92 50
5	Banca hipotecară ungară "	98 50	98 50
4 1/2	" " " " "	98 50	98 50
4	" " " " " cu premii	250—	125 50
4 0/10	Casa de păstrare regnic. Pesta, 50 ani	91 75	92 50
5	Albina, Sibiiu	—	102—
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	99 25	99 25
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. IV.	99 25	99 25
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	16 75	16 75
	Credit, à fl. 100—	401—	402—
	Clary, à fl. 40— v. c.	156—	—
	Soc. p. Navig. Dunăreană, à 100 fl. v. c.	540—	—
	Buda, à fl. 40—	175—	173—
	Pálffy, à fl. 40—	175 50	175—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	47 75	50—
	" " ungară, à fl. 5—	25—	25—
	Rudolf, à fl. 10—	60—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	240—	—
	Salzburg, à fl. 20—	81—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	275—	—
	Triest, à fl. 100— v. c.	175—	—
	" " " " à fl. 50—	101 25	—
	" " " " „Jó sziv“, à fl. 4—	—	9 50
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11 35	11 40
	" " c. reg.	11 35	11 35
	Napoleon d'or (20 frei sau 8 fl. v. a.)	19 04	19 04
	20 Marce germ. aur	23 53	23 53
	5 ruble rusesci	—	—
	Bilete germ. 100 M.	117 40	117 42
	" " franc. 100 Fr.	95 17	95 20
	Ruble, bilete, 100	254 50	254 50
	Lei românesci, 100	—	—

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 16 Octobrie 1901.

Grâu de Bănat	prima per 50 kg. vinde	8 15
" " Tisa	" " " " "	8 45
" " Pesta	" " " " "	8 35
" " Alba-reg.	" " " " "	8 45
" " Bacica	" " " " "	8 20
Secară	" " " " "	6 95
Orz	" " " " "	6 10
Ovès	" " " " "	7 20
Porumb	" " " " "	5 25
Rapiță	" " " " "	—
Untură de porc B.-Pesta	" " " " "	52—
Slănină (clisă)	" " " " "	46 50

Bursa de București.

Cursul din 16 Octobrie 1901.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	89 75
" " internă 4%	" " " " "	77 50
" " externă 4%	" " " " "	77 75
" " 1898 4%	" " " " "	78 75
Fonciare rurale 5%	" " " " "	93—
" " " " 4%	" " " " "	77 50
Seris. fonc. urb. București 5%	" " " " "	78 50
" " " " Iași	" " " " "	74—

Băile Herculane (Mehadia).

(Herkulesfürdő, Ungaria).

Stațiune balneară internațională în Bănat

situată în valea romantică a Cernei.

Aer azonic. Tot confortul posibil. Lumină electrică. Musică militară. Teatru.

Vindecă radical: reumatism cronic, podagră, rachita, hemoroide, anemia, boale de rinichi și beșică, conturbări ale circulațiunii sângelui, etc.

Începutul sezonului la 1 Mai.

Stațiune a trenului Expres și Orient-Expres pe linia Budapesta-Orșova-București.

Legătură cu vapoarele danubiene.

Numerul vizitatorilor preste 10,000 pe an.

În editura Delegațiunii Bancilor Române
au apărut:
Problemele Reformei Bancilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1—, leg. K 1 50.

Anuarul Bancilor Române

Anul I (1900). — Anul II (1901).

Prețul: câte K 3—.

Se comandă la Administrația „Re-
vistei Economice“ în Sibiiu (Nagyszeben).